

מבוא

התייקרות המזון. ההשפעה הכוללת על יוקר המחיה המוערכת בתוספת עלות של 10,785 ש"ח למשק בית בשנת 2024 במקטע הצריכה הביתית.

בנוסף, משבר האקלים והמחויבות של ממשלת ישראל להפחתת פליטות גזי החממה מדגישים את הצורך בהקטנת אובדן מזון והצלת מזון ככלי מדיניות גם להקטנת פליטות גזי החממה. מניעת בזבז מזון והצלתו, מהווים כלים כלכליים וסביבתיים חשובים למימוש החלטת ממשלה 171 מיוני 2021 להפחתה בשיעור של 71% בכמות הפסולת המוטמנת עד שנת 2030. לפי ממצאי הדו"ח, בשנת 2024 נזרקו לפח 2 מיליון טונות פסולת מזון ואריזות. הנזק הסביבתי כתוצאה מאובדן מזון נאמד על ידנו ב-4.2 מיליארד ש"ח.

ממצאי הדו"ח מצביעים על כדאיות גבוהה להצלת מזון, מההיבט הכלכלי, החברתי והסביבתי. כל שקל המושקע בהצלת מזון מציל מזון בשווי ישיר של 3.6 ש"ח. כאשר משקללים גם את ההשפעות הסביבתיות של יצור, שינוע ואספקת המזון הרי שכל שקל המושקע בהצלת מזון מייצר ערך כלכלי של 4.2 ש"ח למשק הלאומי. לאחר שקלול התועלת הבריאותית מהצלת מזון בריא ואספקתו לאוכלוסיות מוחלשות, כל שקל המושקע בהצלת מזון מייצר ערך כלכלי כולל של 10.7 ש"ח למשק הלאומי.

לאורך שנות פרסום דוח זה פורסמו המלצותינו שכללו היבטים רגולטורים, כלכליים וחינוכיים בנושא הצלת מזון בישראל. מבט לאחר מגלה כי רבות מהן יושמו לשמחתנו במהלך השנים. בספטמבר 2025 פורסמה תוכנית לאומית לצמצום אובדן ובזבז מזון בהובלת המשרד להגנת הסביבה ובשיתוף משרד החקלאות (פרק בנושא זה אף פורסם כחלק מהתוכנית הלאומית לביטחון המזון). לראשונה יש בישראל תוכנית ממשלתית מסודרת, הכוללת יעדים ברורים וכלי מדיניות מומלצים לטיפול בנושא. כעת על הממשלה לפעול לתקצובה ויישומה של התוכנית על מנת להפוך את ההמלצות למציאות.

אנו תקווה כי הדו"ח ימשיך לשמש בסיס לדיון ציבורי בנושא בעיית אובדן המזון, ויהווה כלי עזר לקראת הטמעת צעדי מדיניות לאומית שיביאו לשינוי של ממש בדפוסי אובדן והצלת המזון בישראל.

הדו"ח הלאומי לאובדן מזון והצלת מזון מציין השנה עשר שנים לפרסומו. הדוח מפורסם משנת 2015 ע"י לקט ישראל ו-BDO ונערך השנה בפעם השלישית בשיתוף משרד הבריאות ובפעם השישית בשיתוף המשרד להגנת הסביבה.

הדו"ח הנוכחי כולל פרק מיוחד ומורחב הסוקר את המשמעויות של אובדן והצלת מזון לאורך העשור האחרון. בעשור האחרון איבד המשק הישראלי מזון בשווי מצטבר של 21 מיליארד שקלים עליהן יש להוסיף על העלויות הסביבתיות והבריאותיות שעלו אף הן. הצרכן הישראלי אמנם מבזבז פחות מזון - ירידה של 13.3% באובדן לנפש, מ-300 ל-260 ק"ג לשנה - אך העלייה ביוקר המחיה והגידול באוכלוסייה משאירים את היקף האובדן הכולל ואת שווי גבוהים במיוחד. סך העלויות של המזון האבוד, כולל העלויות הסביבתיות והבריאותיות הולכות ותופחות ומעמיקות את ההפסד של המשק הלאומי מהאובדן.

העשור שחלף התאפיין באירועים משמעותיים שחידדו את ההבנה כי להצלת מזון יתרונות רבים התורמים לחיזוק הבטחון תזונתי כמרכיב יסודי בחוסן הלאומי. מלחמת חרבות ברזל פגעה בחקלאות בצפון ובדרום, הגדילה את האובדן למשק הלאומי ופגעה בביטחון התזונתי אך מתנדבים שנרתמו להצלה סייעו להפחית את האובדן; מגפת הקורונה השפיעה על אופני רכישת, צריכת ובזבז המזון לטובת מעבר לקניות און ליין ועבודה מרחוק, השפעות הניכרות גם כיום. מכלול אירועים אלו ממחיש כי צמצום אובדן המזון והגדלת ההצלה הם נדבך חיוני בבניית חוסן חברתי ולאומי במצבי שגרה וחירום כאחד.

על פי אומדני הדו"ח, רק בשנת 2024 - סך היקף אובדן המזון בישראל עמד על 2.6 מיליון טונות, בשווי של כ-26.2 מיליארד ש"ח. סך האובדן הווה כ-39% מהיקף ייצור המזון בישראל. מתוכם, אובדן של מזון בר-הצלה, כלומר מזון הראוי למאכל, בהיקף של מעל 1.2 מיליון טונות ובשווי של כ-9.9 מיליארד ש"ח.

בישראל שבה ההוצאה על מזון גבוהה יחסית בהשוואה בינלאומית, אובדן מזון מהווה את אחד המרכיבים המשפיעים על יוקר המחיה: הן מתוך ההוצאה העודפת על מזון והן מתוך השפעת האובדן על

ד"ר מורן בלייכפלד מגנאי
מנהלת אגף התזונה
במשרד הבריאות

רמי רוזין
מנכ"ל המשרד
להגנת הסביבה

חן הרצוג
כלכלן ראשי BDO

ג'וזף גיטלר
יו"ר ומייסד לקט ישראל

גידו כרונ
מנכ"ל לקט ישראל